

**THE TERMS USED IN THE MEANING OF
CRIME IN TURKISH - FRENCH LEGAL
LANGUAGE AND THE PROBLEMS
ENCOUNTERED IN THEIR TRANSLATIONS**

**Türk-Fransız Hukuk Dilinde Suç Anlamında Kullanılan
Terimler ve Çevirilerinde Karşılaşılan Sorunlar**

Nesrin DELİKTAŞLI¹

Abstract

The terms are used in the fields of expertise and facilitate communication between people working in these fields. Legal texts are also specialized texts where the terms of the field are frequently used and one of the important problems encountered in the translation of these texts is the term problem. The fact that some terms in this field are semantically close to each other or they have neither equivalent nor exact equivalent in the target language and culture is one of the important problems faced by translators during the translation process. In Turkish and French legal language, terms that are very close to the term crime are used. When Turkish and French legal language compared, we are facing with the equivalence problem in the translation of the relevant terms due to the differences in the legal systems of these countries. The study aims to examine the terms meaning crime in the legal language of both countries, to identify the problems faced by translators in the process of translating these terms to the target language, to discuss the equivalence problems in translation and to propose solutions to the problems encountered.

Keywords: Turkish-French legal language, legal system, legal terms, equivalence, translation of legal texts

Öz

Terimler uzmanlık alanlarında kullanılan ve bu alanlarda çalışan kişiler arasında iletişimi kolaylaştıran sözcüklerdir. Hukuk metinleri de alana ait terimlerin sıklıkla kullanıldığı uzmanlık metinleridir ve bu metinlerin çevirisinde karşılaşılan önemli sorunlardan biri terim sorunudur. Bu alana ait bazı terimlerin anlamsal olarak birbirine çok yakın olması, erek dilde ve kültürde tam karşılığının olmaması ya da hiç olmaması çevirmenlerin çeviri sürecinde karşılaştıkları önemli sorunlardandır. Türk ve Fransız hukuk dilinde suç terimine anlamsal olarak çok yakın olan terimler kullanılmaktadır. Türkiye ve Fransa'nın hukuk dili karşılaştırıldığında, bu ülkelerin hukuk sistemlerinin farklılığından dolayı, söz konusu terimlerin çevirisinde eşdeğerlik sorunuyla karşılaşmaktadır. Araştırmanın amacı, her iki ülkenin hukuk dilinde suç anlamına gelen terimleri

¹ Doç Dr. Nesrin Deliktaşlı, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Çeviribilim Bölümü, Fransızca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı. nesrindeliktasli@gmail.com

incelemek, bu terimlerin erek dile aktarımı sürecinde çevirmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek, çeviride eşdeğerlik sorunlarını tartışmak ve karşılaşılan sorunlara olası çözüm önerileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk-Fransız hukuk dili, hukuk sistemi, hukuk terimleri, eşdeğerlik, hukuk metinleri çevirisi.

Giriş

Terimler, hukuk çevirmeninin mesleki yaşamının bir parçasıdır. Çevirmenin işinde başarılı olması hukuk alanını ve aynı zamanda hukuk terimlerini tanmasına ve bilmesine bağlıdır. Hukuk ya da diğer tüm uzmanlık alanları terminolojiye başvurur ve çevirmenin bundan kaçması mümkün değildir, bu nedenle terimlere hâkim olması gerekir.

Dilin yapısından ve söylemin uzmanlık gerektirmesinden dolayı hukuk terminolojisinin zorlukları vardır. Bunlar, söylemin uzmanlığına bağlı zorluklar; dilin kullanımı, terimlerdeki farklılıklar, eşanlamlılık ve çok anlamlılıktır. Hukuk dilinde kullanılan terimler ve kavramları arasında bir ilişki vardır ve bu ilişki tek anlamlı olmalıdır. Ancak uygulamada durum her zaman böyle değildir. Bir terim birkaç kavramı kapsayabilir (çok anlamlılık) veya birkaç terim de aynı kavramı belirtebilir (eşanlamlılık). Eşanlamlılık ve çokanlamlılık çevirmene sorun yaratır.

Bir metin çevrilerek kaynak metnin orijinal diline hakim olmayan bir alıcıya mesaj iletilir. Bu nedenle metnin çevirisi anlaşılır olmalı ve kaynak metnin okurunda bıraktığı etkinin aynısını erek dil okurunda da yaratabilmelidir. Hukuk çevirmeni bir hukukçu gibi olmalıdır, yani söyleyeceklerini bir hukukçunun dediği gibi söylemelidir. Bu nedenle, bu alanın terimlerini ve alanı çok iyi bilmelidir. Bu düzeyde bir yetkinliğe sahip olmak için zorlukların üstesinden gelmek zorundadır. Hukuk çevirmeni kaynak metnin yapısına, hukukçunun kullandığı teknik terimlere dikkat etmek zorundadır. Ayrıca dilbilgisel kullanımlara da gereken özeni göstermelidir.

Bu makalede ele alınan sorunlar suç anlamına gelen terimlerin Türkçeden Fransızcaya ve Fransızcadan Türkçeye aktarımıyla ilgilidir. Bu sorunlar, zorluklar iki dilde aynı değildir. Türkçe ve Fransızcanın ortak kökenleri yoktur, terminolojiye ve dillerin yapısına bağlı olarak zorlukların olacağı açıktır.

Hukuk metinlerinde yakın anlamlı terimlerin kullanılması terimlerde eşdeğerlik sorununu ortaya çıkarmaktadır ve çevirmenler söz konusu terimlere karşılık olarak erek dilde eşdeğer terimleri bulmakta zorluk yaşamaktadırlar. Gerek alan bilgisi eksikliği, gerekse alan sözlüklerinin yetersiz olması ve söz konusu terim/terimlerin erek dilde tam karşılıklarının olmaması çeviri güçlüğüne yol açmaktadır. Araştırmanın amacı, hukuk metinleri çevirisinde terim sorununu dile getirmek ve çevirilerinde karşılaşılan eşdeğerlik sorununu tartışmaktır. Ayrıca, hukuk bilgisinin ve her iki kültürün hukuk sisteminin bilinmesinin önemini, mevcut alan sözlüklerinin eksikliklerini ve hukuk çevirisinde terim bilgisinin önemini vurgulamaktır.

Alan araştırması ve çeviri metinlerin incelenmesi sürecinde, hukuk metinleri çevirilerinde çevirmenlerin hukuk terminolojisine ve alanına yeterince hakim olmamalarından kaynaklı çeviri sorunları olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunları tartışmak ve olası çözüm önerileri sunmak için bu çalışmanın yapılmasına gerek duyulmuştur.

1. Yöntem ve Veri Toplama

Bu çalışmanın amacı, uzmanlık çevirmeninin ya da hukuk çevirmeninin çeviri etkinliği sürecinde terim bilgisinin önemini vurgulamaktır. Bu bağlamda, ilk olarak Türk/Fransız hukuk metinlerinde *suç* anlamında kullanılan terimler taranacak, ilgili terimlerin Türkçe ve Fransızca sözlüklerdeki tanımları araştırılacak, erek dildeki karşılıkları verilecek ve kullanım sıklıkları saptanacaktır. Daha sonra, söz konusu terimlerin nerede, hangi bağlamda kullanıldıkları seçilen örnek tümceler üzerinden gösterilmeye çalışılacaktır. Son olarak da bu terimlerin kullanıldıkları tümcelerın çevirileri karşılaştırılacak, terimlerin çevirisinde eşdeğerlik kavramı tartışılacaktır. Bu süreç çeviribilim kuram ve yöntemleri ve terimbilim çalışmaları bağlamında gerçekleştirilecek, terimlerin çevirilerinde karşılaşılan sorunlar tartışılacak ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

Nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilen araştırmanın verileri doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Fransızca Çevirisi², Fransa Anayasası ve Türkçe çevirisi, Türk-Fransız Ceza Kanunları, Kabahatler Kanunu, konuyla ilgili tek dilli (Türkçe ve Fransızca) ve iki dilli hukuk sözlükleri taranmıştır.

2. Türkçe ve Fransızcada Suç Anlamına Gelen Terimler ve Tanımları

Fransa'da Danıştay (Conseil d'État) tarafından hazırlanan *Yasa koyma sanatı rehberi* (Guide de légistique) başlıklı kılavuz kitabın *Terim seçimi ve hukuki deyimler* başlıklı bölümünün giriş kısmında "Kullanılan terimler hukuki ve teknik olarak uygun ve doğru olmak zorundadır" denilmektedir. Ayrıca *Sözcüklerin ve ifadelerin net anlamlarıyla kullanımı* başlıklı bölümde "hukuk dilinden ya da teknik sözcük dağarcığından ödünç alınan sözcükler, bir terimin yerine diğerini kullanmaktan kaçınarak, net anlamlarıyla kullanılmak zorundadır" (2017: 297) şeklinde bir açıklama bulunmaktadır. Bu rehberde terimlerin net olmasından, doğru yerde doğru terimin kullanılması gerektiğinden bahsedilmektedir. Öyleyse, bu terimlerin erek dile aktarılmasında da aynı titizliğin gösterilmesi gerekmektedir.

Her ülkenin kendine özgü bir hukuk dili vardır ve bu dil o ülkenin toplumsal gerçekliğini yansıtır. Hukuk dili, diğer uzmanlık metinlerinde olduğu gibi, terimler açısından oldukça zengin bir dildir. Türkçe Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin ağırlıklı olduğu bir hukuk diline, Fransızca ise Latince kökenli terimlerin bulunduğu bir hukuk diline sahiptir. Zamanla her iki dilde de dil düzeyinde değişimler olmakla birlikte yine de hukuk dili terminolojisini koruyan bir dil konumundadır. Hukuk alanında ülkelerin hukuk sistemleri, yargı sistemleri karşılaştırılıp eşdeğerlik bulunmaya çalışılmalıdır, aynı şekilde terimlerin de karşılaştırılması, çeviri sürecinde bağlama en uygun eşdeğerlerinin bulunması gerekir.

2.1. Türkçede Suç Anlamına Gelen Terimler (Suç, Cürüm, Kabahat) ve Türkçe Sözlüklerdeki Tanımları

Yürürlükten kaldırılan 01.03.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 1. maddesinde " Suçlar; cürüm veya kabahattir" şeklinde bir açıklama yer almaktadır. 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunda (TCK) ise bu madde kaldırılmıştır. Yeni TCK incelendiğinde *suç* teriminin açık bir şekilde tanımlanmadığı görülmektedir. *Suç*

² Türk ve Fransız Anayasalarının çevirmenleri hakkında araştırma yapılmış, herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

terimi sıklıkla kullanılmış (662 kez), fakat ne bu terim ne de suç anlamına gelen diğer terimler tanımlanmıştır. *Cürüm* terimi ise sadece iki kez 219. maddenin dördüncü bendinde kullanılmış, fakat tanımlanmamıştır. Bu maddenin eski TCK'dan aynı şekilde alındığı ve "cürüm" teriminin de değiştirilmeden bu maddede aynı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bu madde dikkatli incelendiğinde dil kullanımının da diğer maddelerden daha farklı ve eski olduğu görülmektedir. Bu durumda yeni TCK'da aslında sadece suç teriminin kullanımının tercih edildiği söylenilebilir.

"Madde. 219- (4) Bunlardan biri dini sıfatından istifade ederek, birinci fıkrada yazılı fiillerden başka bir **cürüm** işlerse altıda bir miktarı çoğaltılmak şartıyla o **cürüm** için kanunda yazılı olan ceza ile mahkûm olur" (5237 Sayılı TCK).

"Madde 242 Bunlardan biri dini sıfatından istifade ederek evvelki maddede yazılan fiillerden başka bir cürüm işlerse altıda bir miktarı çoğaltılmak şartıyla o cürüm için kanunda yazılı olan ceza ile mahkum olur" (765 Sayılı TCK, Mülga).

Kabahat terimi ise hiç kullanılmamıştır. Bu terim 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2. maddesinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

"Madde 2- (1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır."

Tablo 1 Suç, Cürüm ve Kabahat Terimlerinin Türkçe Sözlüklerdeki Tanımları

Suç	Suç (Fr. Infraction pénale) Kanununun cezalandırdığı fiil. <i>Türk Hukuk Lügati</i> , 1991: 303.
	Hukuk düzeninin sonucunu cezalandırdığı fiiller. Fr. Infraction. <i>Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü</i> , 2007: 263.
	Cürüm; hukukun yasakladığı ve cezai bir müeyyideye bağladığı eylem. <i>Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü</i> , 2016: 512.
Cürüm	(hukukta) Yasalara aykırı davranış, cürüm <i>TDK Güncel Türkçe Sözlük ve Büyük Türkçe Sözlük</i>
	(Fr. Crime et délit) 1. Cürüm; ölümü, ağır hapsi, hapsi, sürgünü, ağır para cezasını icabettiren nevi. Bu nevi suçları kabahatlerden ayırmak için kullanılır. Cürüm, mahiyeti itibarıyla tarif ve kabahat ile aralarındaki farkı tesbit etmek çok münakaşalı bir meseledir. Onun için kanunlar cürümün ne olduğunu tarif etmekten kaçınmışlardır. Fakat nazariyatta birçok tarifler ileri sürülmüştür. En ziyade kabule şayan tarif: bir cemiyetin mevcudiyet ve hayat şartlarını veya bir ferdin veya cemiyetin esaslı menfaatlerini ihlal eden veya tehlikeye koyan hareketlerdir (CK 1.11). <i>Türk Hukuk Lügati</i> , 1991: 57.
	Ölüm, ağır hapis, hapis, sürgün, ağır para cezası, kamu hizmetlerinden men gibi cezaları gerektiren yasak fiiller, suçlar (TCK.11). <i>Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü</i> , 2016: 81.
Kabahat	(hukukta) suç, kabahat olmayan. <i>TDK Güncel Türkçe Sözlük ve Büyük Türkçe Sözlük</i>
	Suç. <i>Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü</i> , 2007: 86.
	Kabahat (Fr. Contravention). Ceza hukukumuzda hafif hapis, hafif para cezası ve muayyen bir meslek ve sanatın yapılmasının tatili cezalarını mucip suçlardır. Türk Ceza Kanununun üçüncü kitabı kabahat suçlarından bahseder (CK. 11 526-584). <i>Türk Hukuk Lügati</i> . 1991: 181.
	Çirkinlik. Kötü hal, uygunsuz hareket, suç. Hafif hapsi gerektiren veya bir meslek sanatın yapılmasına engel olan fiiller (TCK. 11, 526, 592). <i>Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü</i> , 2016: 281.
Kabahat	En küçük suç, hafif cezayı gerektiren suçlar. (Fr. Faute). <i>Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü</i> , 2007:173.
	Hafif hapis, para cezası veya meslek ve sanattan alıkonulma ile cezalandırılan suç. <i>TDK Güncel Türkçe Sözlük ve Büyük Türkçe Sözlük</i> .

Tablo 1’de verilen *Suç*, *cürüm* ve *kabahat* terimlerinin tanımları incelendiğinde *suç* ve *cürüm* terimlerinin, hukukta her ne kadar eşanlamli terimler olarak kabul edilmiş olsalar da, farklı şekillerde tanımlandıkları görülmektedir. *Suç* terimi daha çok ‘kanunun cezalandırdığı fiil, yasalara aykırı davranış’ şeklinde tanımlanırken, *cürüm* terimi ise ‘ağır hapis, ağır para cezası ve suç’ şeklinde tanımlanmıştır. Sözlüklerde verilen açıklamalar incelendiğinde bu iki terimin tam olarak eşanlamli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. *Cürüm* terimi eski TCK’nda iki yüz otuz kez kullanılmıştır, yeni TCK da ise sadece iki kez kullanılmıştır. Bu durumda, Arapça kökenli olan bu terimin yerini Türkçe kökenli olan *suç* terimine bıraktığı söylenilebilir. Sözlüklerde *kabahat* teriminin ise ‘hafif bir ceza ile cezalandırılan bir suç’ şeklinde tanımlandığı görülmektedir.

2.2.Fransızca *Suç* Anlamına Gelen Terimler (*Infraction*, *Crime*, *Délit*, *Contravention*) ve Fransızca Sözlüklerdeki Tanımları³

Fransız hukukunda genel anlamda suçlar için *infraction* terimi kullanılmaktadır ve önem derecesine göre suçlar ağır suçtan basit suça doğru üç alt kategoriye ayrılmıştır.

Fransız Ceza Kanunu’nun (Code Pénal Français) 111-1 ve 111-2 maddelerinde bu suçlar (*infractions*) açıklanmıştır.

“**Article 111-1** Les infractions pénales sont classées, suivant leur gravité, en crimes, délits et contraventions.”

Madde 111-1 Ceza gerektiren suçlar önemlerine göre, ağır cezalı suçlar (*cürüm*), asliye cezalı suçlar ve sulh cezalı suçlar (*kabahatler*) olarak sınıflandırılmıştır.

“**Article 111-2** La loi détermine les crimes et délits et fixe les peines applicables à leurs auteurs.

Le règlement détermine les contraventions et fixe, dans les limites et selon les distinctions établies par la loi, les peines applicables aux contrevenants.”

Madde 111-2 Yasa ağır cezalı ve asliye cezalı suçları tespit eder ve bu suçları işleyenlere uygulanacak cezaları belirler. Yönetmelik sulh cezalı suçları (*kabahatleri*) tespit eder ve yasa tarafından belirlenen ayrımlara göre ve belirli ölçülere göre, *kabahat* suçu işleyenlere uygulanacak cezaları belirler.

Bu terimler Fransızca sözlüklerde aşağıdaki tabloda görüldüğü şekilde tanımlanmıştır:

Tablo 2 Fransızca *Suç* Anlamına Gelen Terimler, Tanımları ve Türkçe Çevirileri

Infraction	Suç
(Droit pénal) Action ou omission violant une norme de conduite strictement définie par un texte d’incrimination entraînant la responsabilité pénale de son auteur. Elle peut être constitutive d’un crime, d’un délit ou d’une contravention en fonction des peines prévues par le texte. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017-2018 : 606-607.	(Ceza Hukuku): Failinin cezai sorumluluğunu gerektiren suçluluğu bir ceza kanunu tarafından kesin olarak tanımlanmış bir davranış normunu ihlal eden eylem veya ihmali. Bu eylem veya ihmali yasa tarafından öngörülen cezalara göre ağır cezalı bir suç, asliye cezalı bir suç veya sulh cezalı bir suçu oluşturabilir. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 606-607.
Faît prohibé sous peines de sanctions pénales ; cette Notion générale englobe les crimes, les délits et les contraventions. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 68.	Ceza yaptırımları adı altında yasaklanmış eylem; bu genel kavram, ağır cezalı, asliye cezalı veya sulh cezalı suçları (<i>kabahatleri</i>) içerir. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 68.
Action ou omission, définie par la loi pénale et punie de certaines peines également fixées	Ceza kanununca tanımlanmış ve yine bu kanun tarafından katı bir şekilde belirlenmiş

³ Bu araştırmada Fransızca kaynaklardan (Fransız Ceza Kanunu, Fransızca sözlükler ve makaleler) yapılan alıntıların Türkçe çevirisi tarafımızca yapılmıştır.

strictement par celle-ci. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003:317.	bazı cezalarla cezalandırılan eylem veya ihmal. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003:317.
Crime	Suç (Cürüm), Ağır cezalık suç
Infraction punie par la loi d'une peine afflictive ou infamante (CP, a. 1), et normalement jugée par la cour d'assises. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 37.	Normalde ağır ceza mahkemesi tarafından yargılanan ve yasa tarafından onur kırıcı (CK. m.1) ya da yüz kızartıcı bir cezayla cezalandırılan suç. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988:37.
(Droit pénal) Infraction de droit commun ou infraction politique, sanctionnée pour les personnes physiques, de la réclusion ou de la détention à perpétuité ou à temps, voire d'une peine d'amende et de peines complémentaires, et, pour les personnes morales, de l'amende et dans les cas prévus par la loi, de peines privatives ou restrictives de droits. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003 : 180. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 339.	(Ceza hukuku) Gerçek kişiler için hapis cezası veya ömür boyu veya uzun süreli hapis cezası ile cezalandırılan kamu hukuku suçu ya da siyasi suç, hatta para cezası ve ek cezalar ve tüzel kişiler için, para cezası ve kanunen öngörülen durumlarda haklardan yoksun bırakma veya hakları kısıtlayıcı cezalar. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003 : 180. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 339.
Délit	Suç (Asliye cezalık suç)
(pén.)-pénal : au sens large, synonyme d'infraction ; stricto sensu : fait illicite sanctionné par une peine correctionnelle (...). <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 41.	(ceza huk.) Geniş anlamda, genel anlamda suç (infraction) ile eş anlamlı; dar anlamda, cezai bir müeyyide ile cezalandırılan kanunsuz eylem (...). <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 41.
(Droit pénal) Au sens large, le délit est synonyme d'infraction. Au sens strict le délit est une infraction dont l'auteur est punissable de peines correctionnelles. Les peines correctionnelles encourues par les personnes physiques sont l'emprisonnement (10 ans au plus), la contrainte pénale, l'amende supérieure ou égale à 3 750 €, le jour-amende, le stage de citoyenneté, le travail d'intérêt général, des peines privatives ou restrictives de droits, des peines complémentaires, et la sanction-réparation. Pour les personnes morales, les peines applicables sont l'amende, dont le taux maximum est égal au quintuple de celui prévu pour les personnes physique, certaines peines privatives ou restrictives de droits dans les cas prévus par la loi, et la sanction-réparation. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 374.	(Ceza hukuku) Geniş anlamda, asliye cezalık suç, genel anlamdaki suçun (infraction) eş anlamlısıdır. Dar anlamda, asliye cezalık suç failinin asliye cezalık bir suçla cezalandırılacağı bir suçtur. Gerçek kişilerin çarptırılacakları cezalar hapis cezasıdır (en fazla 10 yıl), hapis cezasına alternatif cezai hükümler, 3.750 €'ya eşit veya daha fazla para cezası, günlük para cezası, vatandaşlık stajı, toplum yararına çalıştırma cezası, hakları bağlayıcı veya kısıtlayıcı cezalar, ceza tazmini. Tüzel kişiler için, uygulanabilir cezalar, azami oranı, gerçek kişiler için öngörülenin beş katına eşit, kanununun öngördüğü hallerde hakları bağlayıcı veya kısıtlayıcı bazı cezalar ve ceza tazmini. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 374.
(Droit pénal) Au sens large, le délit est synonyme d'infraction. Au sens strict le délit est une infraction dont l'auteur est punissable de peines correctionnelles. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003: 198.	(Ceza hukuku) Geniş anlamda, asliye cezalık suç, genel anlamdaki suçun eş anlamlısıdır. Dar anlamda, asliye cezalık suç failinin asliye cezalık bir suçla cezalandırılacağı bir suçtur. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2003 : 198.
Contravention	Kabahat (Sulh cezalık suç)
Infraction la moins grave après les crimes et délits, sanctionnée de peines contraventionnelles. Ces peines sont l'amende, certaines peines privatives ou restrictives de droits, et des peines complémentaires. Le taux maximum de l'amende est de 3 000 euros pour les personnes physiques, et du quintuple de ce montant pour les personnes morales. <i>Lexique</i>	Sulh cezalık suç (kabahat): Ağır cezalık ve asliye cezalık suçlardan sonra, sulh cezalık suçlarla cezalandırılan en basit suç. Bu cezalar para cezaları, haklardan yoksun bırakıcı veya kısıtlayıcı bazı cezalar ve tamamlayıcı cezalar. Cezanın azami oranı gerçek kişiler için 3000 €, tüzel kişiler için bu miktarın beş katıdır. <i>Lexique des Termes Juridiques</i> , 2003 : 163.

<i>des Termes Juridiques</i> , 2003: 163.	
Infraction la moins grave après les crimes et délits, sanctionnée de peines contraventionnelles. Ces peines sont l'amende, certaines peines privatives ou restrictives de droits, des peines complémentaires, et la <i>sanction-réparation</i> . Le taux maximum de l'amende est de 3 000 euros pour les <i>personnes physiques</i> , et du quintuple de ce montant pour les <i>personnes morales</i> . <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 306.	Sulh cezalı suç (kabahat): Ağır cezalı ve asliye cezalı suçlardan sonra, sulh cezalı suçlarla cezalandırılan en basit suç. Bu cezalar para cezaları, haklardan yoksun bırakıcı veya kısıtlayıcı bazı cezalar, tamamlayıcı cezalar ve cezaların tazmin edilmesidir. Cezanın azami oranı gerçek kişiler için 3000 €, tüzel kişiler için bu miktarın beş katıdır. <i>Lexique des termes juridiques</i> , 2017: 306.
(Droit pénale) Infraction matérielle réprimée par des peines de simple police (amende et emprisonnement éventuel), prononcées not. par le tribunal d'instance statuant au pénal. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 34.	(Ceza hukuku) Özellikle ceza mahkemesi olarak karar veren sulh hukuk mahkemesi tarafından ilan edilen kabahat cezalarıyla (para cezası ve olası hapis cezası) cezalandırılan maddi suç. <i>Vocabulaire Juridique</i> , 1988: 34.

Tablo 2'de yer alan Fransızca'da suç anlamına gelen terimlerin tanımları incelendiğinde, her bir terimin ayrıntılı bir şekilde açıklandığı ve kullanım yerlerinin çok belirgin olduğu görülmektedir. *Infraction* terimi tüm suçları kapsamaktadır. *Délit* terimi geniş anlamda *infraction* terimi ile eşanlamlı olarak, dar anlamda ise, cezai bir müeyyide ile cezalandırılan kanunsuz eylem olarak tanımlanmıştır. *Crime* ağır cezalı suçlar için *contravention* ise kabahat niteliğindeki suçlar için kullanılmaktadır.

3. Söz Konusu Terimlere İki Dilli Sözlüklerde (Tr.-Fr. ve Fr.-Tr.) Verilen Karşılıklar

Bu bölümde, çeviri sürecinde çevirmenlerin sıklıkla başvurduğu kaynaklar olan iki dilli sözlüklerde bu terimlere verilen karşılıklar incelenecektir. Sözlüklerin çeviri sürecinde yeterli olup olmayacağı tartışılacaktır. Türkçe-Fransızca ve Fransızca-Türkçe genel sözlükler ve alan sözlükleri incelenmiş ve bulunan sonuçlar tablolarda gösterilmiştir (Bkz. Tablo 3 ve 4).

3.1. Türkçe-Fransızca Sözlüklerde Verilen Karşılıklar

Türkçe ve Fransızca terimler arasında anlamsal eşdeğerliği sağlamak için her iki dilde bu terimlerin tanımlarını karşılaştırmak, hangi bağlamda ve hangi anlamda kullanıldıklarını araştırmak gerekir. Bu amaçla iki dilli sözlüklere ve alan sözlüklerine başvurulabilir.

Türkçede suç anlamına gelen terimler ve Fransızca karşılıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3 Türkçe-Fransızca Sözlüklerde Verilen Karşılıklar

Suç	Cürüm	Kabahat / Kusur
1. Délit (Commettre un délit. Délit contre la société, contre la morale). 2. Crime (Commettre un crime. Être jugé coupable d'un crime) 3. Forfait (Commettre un forfait) 4. Infraction (Infraction militaire. Infraction contre les mœurs) (N. Engez)	Cürüm: Bk. Suç (N. Engez) Crime et délit. (K. Dayınlarlı) Crime (E. Ergül)	Kabahat: Bk Kusur Kusur: Faute, défaut, imperfection, malfaçon, manquement, vice. (N. Engez)
	Acte délictueux, crime, attentat, délit, faute. (Y. Kocabay)	Contravention, Délit de simple police. (Kabahat işlemek: Perpétrer une infraction, commettre une faute) (K. Dayınlarlı)

Infraction pénale, délit (K. Dayınlarlı)	Infraction. (D.Y Tekin)	Faute, délit (Tuğlacı, P.)
(Geniş anlamda) Infraction, délit, crime (E. Ergül)		Faute, malfaçon, vice, tort. / Contravention (E. Ergül)
Faute, délit, péché; infraction pénale. (Tuğlacı, P.)		
Faute, acte délictueux, délit, crime, péché. (Y. Kocabay)		Faute, délit (Y. Kocabay) Fautes (D.Y Tekin)
Infraction. (D.Y Tekin)		

Tablo 3'teki Türkçe-Fransızca sözlüklerde verilen karşılıklar incelendiğinde, aynı terimlere karşılık olarak sözlüklerde farklı karşılıkların verildiği görülmektedir. Bu durum da alan bilgisi yeterli olmayan bir çevirmenin işini zorlaştıracaktır.

3.2 Fransızca-Türkçe Hukuk Terimleri Sözlüklerinde Verilen Karşılıklar

Fransızcada *suç* anlamına gelen terimlere Fransızca-Türkçe sözlüklerde verilen karşılıklar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4 Fransızca-Türkçe Hukuk Terimleri Sözlüklerinde Verilen Karşılıklar

Infraction	Crime	Délit	Contravention
Suç. 1. (Bir yasa ya da kural) Çiğneme, dinlememe, saymama, ; -e karşı gelme, aykırı davranma. 2. Suç, yasaya aykırı davranış. (T. Saraç)	1. Cinayet, 2. Cinayet davası; ağır suç, cürüm. 3. Suç. (T. Saraç)	Suç, cürüm. (T. Saraç) Geniş anlamda suç. Syn. Infraction; asliye cezalık suç. (E. Ergül)	Yasaya aykırı davranış, yasaya aykırı davranma, ufak suç; bu türlü suçlar için verilen para cezası. (T. Saraç)
Suç (E. Ergül)	Cürüm, ağır cezalık suç, cinayet, suç. (E. Ergül)	Suç; kanunun cezalandırdığı fiil. (K. Dayınlarlı)	Kabahat, sulh cezalık suç. (E. Ergül)
Suç, kanuna aykırı davranış. Kanunun cezalandırdığı fiil. (K. Dayınlarlı)	Cinayet, cürüm, ağır cezalık suç. (K. Dayınlarlı)	Suç, cürüm. (A.R.Yalt)	Kabahat, ceza (K. Dayınlarlı)
Bir kanun, bir emir ve bir anlaşmaya karşı geliş. (A.R. Yalt)	• Ağır suç, cinayet. (A.R. Yalt)		1.Kanuna aykırı davranış 2. Hafif suç. (A.R. Yalt)

Tablo 4'teki Fransızca-Türkçe sözlüklerde verilen karşılıklar incelendiğinde, *infraction* terimine Saraç, Ergül ve Dayınlarlı *suç* karşılığını verirken, Yalt açıklama yapmayı tercih etmiştir. *Crime* terimine karşılık olarak her dört sözlükte aynı karşılıkların verildiği görülmektedir. *Délit* terimine karşılık olarak Saraç ve Yalt *suç* ve *cürüm* karşılıklarını önerirken, Ergül açıklama yoluna gitmiş ve Dayınlarlı *suç* karşılığını vermiş ve açıklamıştır. Son olarak *contravention* terimine karşılık olarak Ergül ve Dayınlarlı *kabahat* karşılığını vermiş, Saraç açıklama yoluna gitmiş, Yalt ise iki farklı şekilde sözcüğü tanımlamaya çalışmıştır. Her ne kadar söz konusu terimlere birbirine benzer karşılıklar verilmeye çalışılmış olsa da bu önerilerin birebir örtüşmediği görülmektedir. Bütün bu açıklamalardan alanda araştırma yapmaksızın, sadece sözlüklerde verilen karşılıklara göre çeviri yapmanın olası çeviri hatalarına yol açabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

4. Eşanlamlılık, Çokanlamlılık ve Eşdeğerlik

Hukuk dilinde kullanılan terimlerin tek anlamlı olması ve kesin bir yargı ifade etmesi beklenir. Ama uygulamada durum her zaman böyle değildir. Aynı dil içerisinde birbirine anlamca yakın terimlerin kullanıldığı görülmektedir. Çeviri sürecinde anlamca birbirine yakın bu terimlerin erek dilde eşdeğerlerini bulmak her zaman kolay değildir.

Vardar *eşanlamlılık* kavramını “İki ya da daha çok sayıda göstergenin aynı anlama gelme, aynı gösterenlerin aynı gösterileni belirtme özelliği” (2002: 94) şeklinde tanımlamıştır. Terim çalışmalarında önemli bir yere sahip olan bu kavram çeviride de sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Çeviri sürecinde aynı dil içerisinde eşanlamlı olan terimlerin erek dilde eşdeğerlerinin bulunması konusunda sorunlar yaşanmaktadır.

4.1. Eşanlamlılık ve çokanlamlılık

Jakimovska'ya göre “Genellikle eşanlamlı sözcükler iki büyük gruba ayrılır: Mutlak (tam, örtüşen) eşanlamlılar ve kısmi eşanlamlılar. Eğer iki terim anlam değişikliği olmaksızın her türlü bağlamda yer değiştirebiliyorsa mutlak (tam) eşanlamlı olarak kabul edilir: (...). Mutlak eşanlamlılık çok nadirdir ve genellikle kısmi eşanlamlılıktan bahsedilir, yani terimlerin ortak bir anlamsal çekirdeği vardır, fakat her bağlamda değiştirilememeleri nedeniyle bazı anlamsal farklılıklar taşırlar (...). Eşanlamlılık çevirene farklı zorluklar yaratır. Bir taraftan çeviriyi mümkün oldukça daha net yapabilmek için eşanlamlı sözcüklerden kaçınmak zorundadır ve diğer taraftan biçimin daha iyi olabilmesi için onları daha iyi kullanmak zorundadır. Çevirmen kullanılan terimin anlamındaki bütün farklılıkları bilmekle yükümlüdür. Aynı zamanda dar bağlamda çevrilecek metni ve metnin gönderimde bulunduğu alanı da bilmek zorundadır” (2012: 326-327). Açıklamalarda da görüldüğü gibi, Jakimovska çevirmene önemli bir sorumluluk yüklemektedir.

Türkçe ve Fransızcada *suç* terimine karşılık olarak birden fazla terim kullanılmaktadır. Aynı dil içerisinde bu terimlerin anlamları incelendiğinde eşanlamlılıktan bahsedilebilir. Fakat bu terimler gerçekte eş anlamlı mıdır, birbirleriyle ne kadar örtüşmektedirler ve erek dile aktarılırken erek dilde birebir karşılıkları var mıdır? Fransızca *infraction* terimi çok anlamlı bir terimdir ve *suç* anlamındaki diğer terimlerin tamamını karşılamaktadır. Bu terim aynı zamanda diğer terimlerle (*crime*, *délit*, *contravention*) eşanlamlıdır. Fakat bu durumu tersine ele aldığımızda bu üç terim (*crime*, *délit*, *contravention*) hiçbir zaman *infraction* terimiyle mutlak eşanlamlı değildir, kısmi eşanlamlıdır. Genel anlamda *suç* teriminin içerisinde belirli bir suçla karşılık gelmektedirler.

Bu durum şu şekilde özetlenebilir:

Tam eşanlamlılık ve çokanlamlılık: *Infraction* = *Crime*, *délit*, *contravention*

Kısmi eşanlamlılık: *Crime*, *délit*, *contravention*= *Infraction*

Türkçede kullanılan *suç* teriminin tanımları incelendiğinde;

Suç teriminin *cürüm* terimiyle mutlak (tam) eşanlamlı olduğu, *kabahat* terimi ile ise kısmi eşanlamlı olduğu görülmektedir. *Suç* terimi çokanlamlıdır, *cürüm* ve *kabahat* terimlerini içermektedir.

Çokanlamlılık: *Suç* = *Cürüm*, *kabahat*

Kısmi eşanlamlılık: *Kabahat*= *Suç*.

4.2. Eşdeğerlik

Eşdeğerlik kavramı çeviri alanında önemi yadsınamaz bir kavramdır. Rodríguez'e göre, "İşlevsel' olarak nitelendirdiğimiz eşdeğerlik asla mutlak olamaz ve eşdeğerliğe ulaşma olasılığı birkaç etmene bağlıdır, bu etmenler arasında söz konusu metin türünü, çevirinin ve kullanıcının amacını, yani alıcıyı söyleyebiliriz" (2016: 197).

Araştırmada ele alınan terimlerin eşdeğerlerini bulmak için çevirmenin bu terimlerin hangi bağlamda nasıl kullanıldığını araştırması yerinde olacaktır. Özellikle ceza mahkemeleri soruşturma sürecinde ve yargı kararlarında sıklıkla kullanılan bu terimlerin içeriğini anlamak ve eşdeğerlerini bulabilmek için çevirmenin öncelikle ilgili ülkelerin yargı sistemlerini, ceza mahkemelerinin oluşumunu, Türk yargı sistemindeki ceza mahkemelerini (asliye ceza ve ağır ceza mahkemeleri ile mahkeme görevi olmamakla birlikte cezai soruşturmaların denetimiyle görevli sulh ceza hâkimliği), Fransa yargı sistemindeki ceza mahkemelerini (tribunal de police (sulh ceza mahkemesi), tribunal correctionnel (asliye ceza mahkemesi) ve cour d'assises (ağır ceza mahkemesi)) ve bu mahkemelerin görev alanına giren davaları, hangi suça karşılık hangi terimin kullanıldığını araştırması gerekir.

Çeviri sürecinde eşdeğerlik kavramı farklı şekillerde ele alınmaktadır. Bunlar:

1) Mutlak (tam, örtüşen) eşdeğerlik (équivalence parfaite): Söz konusu terimin erek dilde birebir karşılığı vardır.

Suç = Infraction

Kabahat = Contravention

Cinayet, ağır cezalı suç, cürüm = Crime

2) Kısmi eşdeğerlik (équivalence partielle): Terimin erek dilde tam karşılığı yoktur, anlamı kısmen karşılamaktadır.

Suç = Crime, délit, contravention

Délit: Suç, cürüm, geniş anlamda suç, asliye cezalı suç, kanunun cezalandırdığı fiil.

3) Eşdeğersizlik (absence d'équivalence): Terimin diğer sistemde karşılığı yoktur. Bu durumda terimin açıklaması yapılır. Bu araştırmada bu duruma rastlanılmamıştır.

Türkçe ve Fransızca terimler incelendiğinde *infraction* ve *suç* terimleri eşanlamlı olarak kabul edilebilir. Her ikisi de genel anlamda *suç* terimine karşılık gelmektedir ve bu terimler eşdeğer terimler olarak nitelendirilebilir. *Contravention* terimi *kabahat* terimiyle karşılanabilir, *délit* terimi için ise kısmi eşdeğerlik söz konusudur. Bu terim aynı dil içerisinde *infraction* terimi ile kısmi eşdeğere sahiptir ve Türkçeye, bağlama göre, *suç*, *cürüm*, *asliye cezalı suç* olarak çevrilebilir. Çeviri sürecinde ise çevirmenin dikkat etmesi gereken şey terimin erek dilde işlevsel eşdeğerini bulabilmektir.

Türkçe "suç işledim" diyen kişi gerçek anlamda hangi suçu işlemiştir? Türkçede "suç işlemek" söz öbeğine karşılık Fransızcada birden fazla karşılık bulunmaktadır. Kişinin

hangi suçu işlediğini ve bu duruma karşılık olarak Fransızca'da birden fazla olasılığın olduğunu bilmeyen bir çevirmen seçimini neye göre yapacaktır? “Suç işledim” tümcesinin Fransızca çevirisi aşağıdakilerden hangisi olacaktır?

- J'ai commis une infraction (se rendre coupable d'un délit)
- J'ai commis un crime ((tuer, assassiner))
- J'ai commis un délit (faire une faute)
- J'ai commis une contravention (être coupable de contravention).

Aynı şekilde; Fransızca'da yine “suç işlemek” ifadesine karşılık olarak “perpétrer une infraction, perpétrer un crime” yapıları kullanılırken; “perpétrer un délit, perpétrer une contravention” yapıları kullanılmamaktadır. Yukarıdaki “suç işledim” tümcesine karşılık olarak verilen altı olası çeviri arasında bağlama ve erek kültüre en uygun olanını seçmek çevirmenin bu alandaki bilgi ve becerisine göre değişecektir. Alanda uzman bir çevirmenin bağlama ve terimlerin anlamlarına göre karar vermesi beklenir. Söz konusu dildeki bütün bu olasılıkların farkında olan çevirmen bağlama en uygun kararı verecek ve seçimini yapacaktır.

Rodríguez'e göre, “Hukuk çevirisinde, işlevsel eşdeğerlik temel bir kavramdır ve hatta işlevsel eşdeğerlik olmaksızın hukuk çevirisinin olamayacağını söyleyebiliriz. Fakat aynı zamanda, çeviri talebinin bazı durumlarında, aynı zamanda dilsel ve dil dışı olarak belirlenen şartlarda kendiliğinden ortaya çıkan bu sürecin sınırlarını bilmemiz gerekir. Hukuk çevirisinde işlevsel eşdeğerlik en önemli ilke olmalıdır, çoğu kez ideal fakat eşsiz veya kesin olmayan bir süreç” (2016: 197-198).

Hukuk çevirmeninin yaptığı çevirinin sadık bir çeviri olabilmesi için metni doğru anlaması gerekir. Metnin doğru anlaşılması da bağlamı ve terimleri doğru anlamaktan geçer. “Dengelemek gerekir, yani kesin anlamından emin olmak için her sözcüğü tartmalıyız ve onu ilgili hukuk sistemi bağlamında yerleştirmeliyiz. Açıkçası, hukuk alanında olsun ya da olmasın bize birçok sürpriz ve sorun yaratabilecek olan iki dilli sözlüğe başvurmak yeterli değildir ve bu konuda ısrar etmek gerekir” (Rodríguez, 2016: 200).

Çeviri amaçlı kullanılan sözlüklerin de bir sınırı vardır. Hiçbir sözlük mükemmel değildir ve her sözlüğün mutlaka eksiklikleri vardır. Alan sözlüklerinde bazen bir sözcüğe karşılık birden fazla anlam bulunur, bazen de sözcüğün tam karşılığı olmadığı için, açıklamalar bulunur. Bağlam dışında bir terimin kesin karşılığını vermek, çevirmek zordur. Alanda uzman çevirmen bağlamdan yola çıkarak terime en uygun karşılığı bulacaktır.

5. Söz Konusu Terimlerin Çevirileri ve Çeviri Sürecinde Yapılan Hatalar

Uzmanlık metinleri çevirisinde en önemli sorun terim sorunudur ve genellikle yapılan çeviri hataları bağlama uygun terimin yanlış seçiminden kaynaklanmaktadır. Çevirmenin alan araştırması yapmadan terimlerin sözlüklerdeki anlamlarını doğrudan metne aktarması sonucu çeviri hataları ortaya çıkmaktadır. Terimin erek dilde en uygun karşılığını, eşdeğerini bularak çeviri yapmak en önemli etmendir. Hukuk metinleri çevirisinde eşdeğerlik ve özellikle işlevsel eşdeğerlik ön plandadır.

“Dilin tüm planlarında eşdeğerliğin dikkate alınabileceğine dikkat edilmelidir. Bununla birlikte, metin hukuk çevirisinin temel birimi olarak kabul edildiği için, çevirinin asıl amacı metin düzeyinde eşdeğerliği elde etmektir. Bununla birlikte, uzmanlık çevirisinde ve hukuk çevirisinde, terminologlar ve bazı hukukçu dilbilimciler tarafından belirtildiği gibi, eşdeğerliği sözcüksel birimler düzeyinde (hukuk terimleri) dikkate almak gerekir. Böylece, çevirmen kaynak metinde kullanılan terimin ürettiği etkiyi, her bir hukuk terimi için uygun eşdeğeri, aramalıdır, yani erek bağlamda uygun olacak olanı ve alıcıda aynı etkiyi yaratacak (aynı hukuki etkiyi) olanı bulmak zorundadır. Görüşümüze göre, iki eşdeğerlik kavramı yakından ilişkilidir, çünkü hukuk terimlerinin eşitliği olmadan, hukuk metinlerinde yeterli eşdeğerlik düzeyine ulaşmak mümkün değildir” (Honova, 2016:166).

“Çeviride genellikle, her zaman tüm çeviri sorunlarına somut çözüm yoktur. Bu durum hukuk çevirisi için de aynıdır. Somut duruma uygun stratejiyi seçmeden önce, ilgili hukuk terimini kavramsal bir incelemeye tabi tutmak gerekir. Terminolojik anlamda eşdeğerliğe gelince, ilke olarak uzmanlar üç durumun ayırt edilmesi gerektiği üzerinde uzlaşmaktadırlar. Bunlar tam (mükemmel) eşdeğerlik (équivalence complète (parfaite)), kısmi eşdeğerlik (équivalence partielle) ve sıfır eşdeğerlik (eşdeğerliğin olmaması) (équivalence nulle (absence d'équivalence)). Benzer şekilde, Pigeon terimleri anlamsal bir eşdeğerliği olanlar, tam eşdeğeri olmayan fakat bunlar için işlevsel bir eşdeğer bulunabilecek terimler ve kesinlikle çevrilemeyenler olarak sınıflandırmıştır (1982: 277). Tam olarak (ya da yaklaşık) eşdeğer olan terimler iki veya daha fazla yargı sisteminde kavramların tam karşılığını gösteren terimlerdir, yani söz konusu iki terimin tüm kavramsal özelliklerinin tam karşılığının olduğu anlamına gelir. Genel olarak, hemen hemen tüm hukuk sistemlerinde var olan, örneğin, *hukuk*, *miras*, *mülkiyet*, *kira*, *alacak*, *borçlu*, *ceza*, *kanıt*, *hâkim*, *suçlu*, vb temel terimler bu grupta sınıflandırılır. Buna karşılık, kısmi olarak eşdeğer olan iki terim, kaynak hukuk sisteminde ve erek hukuk sisteminde temsil ettikleri kavramların tam karşılığını (bütün kavramsal özelliklerini) veremezler. Bununla birlikte, alıcıları için anlaşılabilirler çünkü kaynak dilin terimlerinin yarattığı aynı etkiyi erek dilde aşağı yukarı yaratırlar. Son olarak, sıfır eşdeğerlik özelliği gösteren terimler, diğer hukuk sisteminde (diğer kültürde) göndergesi olmayan terimlerdir ve “çevrilemezler” (Honova, 2016:170).

Honova'ya göre, “Çalışması esnasında çevirmen mutlaka bu üç tip terim sorunuyla karşılaşır ve somut soruna uygun çözümü aramak zorundadır. Terimlerin ilk türü çeviri açısından sorun teşkil etmez, çünkü bunlar, genellikle tek gönderge, tek anlamlı ve değişmez oldukları için fen bilimleri alanına ait olan terimlerin çoğuna benzer şekilde kolaylıkla birbirinin yerini alabilirler. Çevirmene ciddi sorunlar yaratan erek hukuk sisteminde hiçbir eşdeğeri olmayan terimlerdir, fakat aynı zamanda kısmen eşdeğer terimlerdir.

Yukarıda belirtilen durumları çözmek için, çevirmen birkaç stratejiye başvurabilir. Kısmi eşdeğerlik durumunda, Pigeon işlevsel bir eşdeğeri aramayı önermektedir; bu, “aynı hukuk kavramına tam olarak karşılık gelmeyen ancak benzer bir kavrama karşılık gelen bir sözcük kullanarak çeviri yapıyoruz” anlamına gelir (1982: 280). Benzer şekilde, Tomašek, bu durumda, bu bağlamda kullanılabilen, metnin muhatabı için anlaşılmasını kolaylaştıracak benzer bir terim bulmayı önermektedir” (2016:171).

“Longinotti (2009: 10), bu konuda, “işlevsel denkleğin amacı, söz konusu iki dilin farklı hukuk sistemleri arasındaki mesafeyi silmekten ibaret değildir.” diye ekler. Yine de, işlevsel eşdeğerliğe başvurmak, en azından kısmen, hukuk terimlerinin çevrilemezliği sorununu çözmeyi sağlar” (Akt. Honova, 2016: 172).

“Harvey (2002: 41-46) bize çevrilmesi zor hukuk terimleri durumunda benimsenecek birçok stratejik çözümler sunar. Eşdeğerliği tam bir karşılık olarak değil, fakat daha çok somut bir durumda kabul edilebilir bir çeviri olarak kabul eder. Güçlülükle çevrilebilen terimlere odaklanarak dört eşdeğerlik türünü ayırt eder ve dört çeviri stratejisi önerir, bir taraftan, kaynak dile doğru yönlendirilmiş stratejiler olarak, biçimsel eşdeğerlik (“dilsel”, sözcüğü sözcüğüne) ve transkripsiyon ve diğer taraftan, hedef dile yönelik stratejiler olarak, işlevsel eşdeğerlik ve betimleyici çeviri (tanım ya da açıklama yoluyla çeviri)” (Akt. Honova, 2016: 172).

“Harvey tarafından hazırlanan kuram bize hukuk çevirmeni açısından oldukça ilginç görünüyor; bu yüzden bu stratejilerin kullanılabilmesi birkaç somut örnek sunuyoruz. Biçimsel (sözcüğü sözcüğüne) çeviri, örneğin, diğer kültürde göndergesi olmayan yabancı mahkemelerin veya hukuk aktörlerinin çevirisi durumunda uygulanabilir. Bu terimlerin diğer kültürde tam göndergesi olmasa bile, onları sözcüğü sözcüğüne çevirerek, alıcı bu terimlerin temsil ettiği kavram hakkında oldukça iyi bir fikre sahip olacaktır” (Honova, 2016: 172).

Açıklamalardan da anlaşılacağı gibi söz konusu terimleri erek dile aktarabilmek ve eşdeğerlerini bulabilmek için çevirmenin karşılaşacağı sorunlara çözüm üretmesi gerekir. Türkçe ve Fransızca metinlerden seçilen örneklerde her terimle ilgili örnek seçilmeye çalışılmış, kaynak metinde aynı bağlamda aynı terim kullanıldığı halde erek dile farklı şekilde aktarılan örnekler incelenmiştir.

5. 1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’ndan Örnekler ve Fransızca Çevirileri

Bu bölümde 7.11.1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’ndan alıntılanan ve içerisinde suç teriminin geçtiği örnek tümceler ve Fransızca çevirileri incelenecektir. Bu örnek tümcelerde çevirmenin Türkçe suç terimine karşılık olarak Fransızcada hangi terimi seçtiği, bu seçimin bağlama uygun olup olmadığı ve çevirmen kararları tartışılacaktır. Tablo 5’te çok sayıda örnek ve Fransızca çevirileri verilmiştir.

Örnekler:

1. Madde 19 “Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat ve **toplu olarak işlenen suçlarda** en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde uzatılabilir”.

Article 19 « La personne arrêtée ou placée en détention est traduite devant un juge au plus tard dans les quarante-huit heures ou, en ce qui concerne **les délits collectifs**, dans les quinze jours, sous réserve de la période nécessaire pour la conduire devant le tribunal le plus proche de son lieu de détention. Nul ne peut être privé de liberté au-delà de ces délais sauf en cas de décision du juge. Ces délais peuvent être prolongés en cas d'état d'urgence, d'état de siège et de guerre. »

2. Madde 21 “Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, **suç işlenmesinin önlenmesi**, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz.”

Article 21 « Le domicile de toute personne est inviolable. On ne peut pénétrer dans un domicile et y perquisitionner et les objets s'y trouvant ne peuvent être saisis qu'en vertu d'une décision dûment rendue par un juge ou, dans les cas où un retard serait préjudiciable, en vertu d'un ordre écrit de l'autorité habilitée à cet effet par la loi, et en tout état de cause uniquement pour un ou plusieurs des motifs suivants : sauvegarder la sécurité nationale ou l'ordre public, **empêcher la commission d'un délit**, préserver la santé publique ou les bonnes mœurs, ou protéger les droits et libertés d'autrui. »

3. Madde 23 – “Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

Yerleşme hürriyeti, **suç işlenmesini önlemek**, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;

Seyahat hürriyeti, **suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle** ve **suç işlenmesini önlemek**;

Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.”

Article 23 « Chacun possède la liberté de s'établir et de voyager.

La liberté d'établissement peut être limitée par la loi en vue de prévenir des infractions, d'assurer le développement social et économique, de réaliser une urbanisation saine et ordonnée et de préserver les biens publics. La liberté de voyager peut être limitée par la loi en raison d'une enquête ou de poursuites et en vue de prévenir des infractions. »

4. Madde 28 “Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya **suç işlemeye** ya da ayaklanma veya isyana **teşvik** eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazarlar veya bastırıcılar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, **bu suçlara** ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar.”

Article 28 « Quiconque écrit ou fait imprimer toute information ou texte qui menace la sécurité intérieure ou extérieure de l'État ou son intégrité indivisible du point de vue de son territoire et de la nation ou qui est de nature à encourager une infraction ou à inciter à l'émeute ou à la rébellion, ou qui se rapporte à des informations secrètes appartenant à l'État, ou qui, dans le même but, imprime ou livre à autrui un tel texte ou information, en est responsable conformément aux dispositions législatives concernant lesdites infractions. »

5. Madde 30- “(Değişik: 7/5/2004-5170/4 md.)

Kanuna uygun şekilde basın işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçları, **suç aleti** olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemez veya işletilmekten alıkonulamaz.”

Article 30 « Les imprimeries et leurs dépendances créées en tant qu'entreprises de presse d'une manière conforme à la loi ne peuvent être ni saisies, ni confisquées, ni interdites d'exploitation, sous le prétexte qu'elles constituent l'instrument d'un délit. »

6. “C. Suç ve cezalara ilişkin esaslar

Madde 38 – Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun **suç** saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye **suçu** işlediği zaman kanunda o **suç** için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve ceza **zamanaşımı** ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır. (...)

(Değişik son fıkra: 7/5/2004-5170/5 md.) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaşa, **suç** sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.”

« C. Règles relatives aux infractions et aux peines

Article 38 : Nul ne peut être puni pour un acte qui n'était pas considéré comme une infraction en vertu de la loi au moment où il a été commis. Nul ne peut se voir infliger une peine plus grave que celle qui était prévue par la loi pour cette infraction au moment où elle a été commise.

L'alinéa ci-dessus est également applicable à la prescription des délits et des peines ainsi qu'aux effets des condamnations pénales. (...)

Les citoyens ne peuvent pas être extradés en raison d'une infraction. »

7. Madde 68 “Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; **suç işlenmesini** teşvik edemez.”

Article 68 “Les statuts, les programmes et les activités des partis politiques ne peuvent aller à l'encontre de l'indépendance de l'État, de son intégrité indivisible du point de vue du territoire et de la nation, des droits de l'homme, des principes de l'égalité et de l'État de droit, de la souveraineté de la nation, ni des principes de la République démocratique et laïque ; ils ne peuvent avoir pour but de préconiser ou d'instaurer la dictature d'une classe ou d'un groupe ni une forme quelconque de dictature ; ils ne peuvent inciter à **commettre une infraction.**”

8. Madde 83 “Seçimden önce veya sonra bir **suç işlediği** ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren **suçüstü hali** ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır.”

Article 83 « Aucun député accusé d'avoir **commis un délit** avant ou après les élections ne peut être arrêté, interrogé, détenu ou jugé sans décision de l'Assemblée. Les cas de **flagrant délit** passibles d'une peine lourde et les cas prévus par l'article 14 de la Constitution, à condition que les poursuites y afférentes aient été entamées avant les élections, font exception à cette disposition. Toutefois, l'autorité compétente est tenue en ce cas d'informer la Grande Assemblée nationale de Turquie de la situation sans délai et d'une manière directe. »

Türk Anayasasından seçilen örnekler ve Fransızca çevirileri incelendiğinde, genel olarak, suç terimine karşılık olarak “infraction” teriminin kullanıldığı görülmektedir. Suç terimi başka sözcüklerle birlikte kullanıldığında (toplu olarak işlenen suçlar, suç işlenmesinin önlenmesi, vb.) çeviride “infraction” ve “délit” terimleri tercih edilmiştir. Anayasada suç anlamına gelen terimlerden sadece suç terimi kullanılmıştır, cürüm ve kabahat terimlerinin kullanımına ise rastlanmamıştır. Bu nedenle bu tabloda diğer terimlere yer verilmemiştir.

Tablo 5 Türk Anayasası'nda Suç Teriminin Kullanılması ve Fransızca Çevirileri

Suç	Fransızca Çevirileri
toplu olarak işlenen suçlar. m. 19 (2 kez)	délits collectifs, art. 19
suç işlenmesinin önlenmesi, m. 20, 21, 22	empêcher la commission d'un délit, art. 20, 21, 22
suç işlenmesini önlemek, m. 23 (2 kez)	prévenir des infractions, art. 23
suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle, m.23	en raison d'une enquête ou de poursuites, art.23 (Suç terimi çevrilmemiş)
suç soruşturması veya kovuşturması, m.23	une enquête ou de poursuites pénales, art. 23
suçların önlenmesi, m.26	prévenir les infractions, art. 26
suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan, m.28	qui est de nature à encourager une infraction ou à inciter à l'émeute ou à la rébellion, art. 28
bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca, m.28	conformément aux dispositions législatives concernant lesdites infractions, art. 28
kanunun gösterdiği suçlar, m.28	des infractions indiquées par la loi, art. 28
suçların önlenmesi, m. 28	la prévention des infractions, art. 28
suç soruşturma veya kovuşturması sebebiyle, m. 28	enquêtes et poursuites relatives à des infractions, art. 28
suç aleti, m.30	l'instrument d'un délit, art. 30
suç işlenmesinin önlenmesi, m.33	d'empêcher la commission d'un délit, art. 33
suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin, m. 33	la prévention de la commission ou de la poursuite d'une infraction (suç kaynak metinde 2 kez kullanılmış, bir kez infraction terimiyle çevrilmiş), art. 33
suç işlenmesinin önlenmesi, m.34	empêcher la commission d'un délit, art. 34
Suç ve cezalara ilişkin esaslar, m.38	Règles relatives aux infractions et aux peines, art. 38

<i>kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı, m.38</i>	pour un acte qui n'était pas considéré comme une infraction en vertu de la loi, art. 38
<i>kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. m.38</i>	Nul ne peut se voir infliger une peine plus grave que celle qui était prévue par la loi pour cette infraction au moment où elle a été commise. art. 38
Suç ve ceza zamanaşımı, m.38	la prescription des délits et des peines. art. 38
<i>vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez. m.38</i>	Les citoyens ne peuvent pas être extradés en raison d'une infraction . art. 38
suç işlenmesinin önlenmesi, m.51	d'empêcher la commission d'un délit , art. 51
<i>taksirli suçlar, m.67</i>	infraction involontaire, art. 67
suç işlemek, m.68	commettre une infraction , art. 68
<i>taksirli suçlar, m.76</i>	délit d'imprudence, art. 76
<i> yüz kızartıcı suçlar, m.76</i>	délit infamant, art. 76
<i>tahrik ve teşvik suçları, m.76</i>	provocation ou incitation criminelles , art. 76
bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, m.83	Aucun député accusé d'avoir commis un délit , art. 83
<i>Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali, m.83</i>	Les cas de flagrant délit passibles d'une peine lourde, art. 83
<i>görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile, m.127</i>	pour une infraction commise dans l'exercice de leurs fonctions, art. 127
<i>işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü, m. 129</i>	accusés d'avoir commis une infraction , art. 129
suç işlenmesini veya suçun devamını önleme, m. 135	la prévention de la commission ou de la poursuite d'une infraction , art. 135 (suç bir kez çevrilmiş)
suç teşkil eden emir, m.137	L'ordre dont l'objet constitue une infraction , art. 137
<i>Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı, m.139</i>	pour une infraction entraînant la radiation de la profession, art. 139
<i>görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı, m.140</i>	en raison d' infractions relatives à leurs fonctions, art. 140
<i>hakimlik mesleğinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı, m. 147</i>	pour une infraction entraînant la radiation de la profession de juge, art. 147
<i>görevleriyle ilgili suçlardan dolayı, m. 148</i>	pour les infractions relatives à leurs fonctions, art. 148
<i>görevleriyle ilgili suçlardan dolayı, m. 148</i>	pour les infractions liées à leurs fonctions, art. 148
<i>görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemedikleri, m. 159</i>	s'ils ont commis des infractions dans le cadre de leurs fonctions, art. 159
<i>münhasıran orman suçları için, m. 169</i>	visant exclusivement les infractions en matière forestière. art. 169
<i>Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar, m. 169</i>	les infractions commises dans le but d'incendier ou de détruire une forêt ou de réduire une zone forestière, art. 169

Türk Anayasası'ndan seçilen ve içerisinde suç teriminin kullanıldığı örnekler ve çevirileri incelendiğinde bu terimin Fransızcaya "infraction" ve "délit" terimleriyle çevrildiği görülmektedir. Ağırlıklı olarak "infraction" terimi tercih edilmiştir. Bazı durumlarda ise Türkçede aynı kullanıma karşılık (suç işlenmesini önlemek) Fransızcada her iki terim de (empêcher la commission d'un délit / prévenir les infractions) kullanılmıştır. Çevirmen aynı metin içerisinde farklı kullanımlara başvurmuştur, bunun nedenini açıklamak güçtür. Aynı şekilde "suç işlemek" yapısı da « commettre une infraction » (m.68, 129, 135) ve « commettre un délit » (m.83) şeklinde çevrilmiştir. Ayrıca « toplu olarak işlenen suçlar» tümcesi «les délits collectifs» olarak ve «suç aleti» de «l'instrument d'un délit» şeklinde

çevrilmiştir. “Suç zamanaşımı” “la prescription des délits” ve “suçüstü hali” “les cas de flagrant délit” şeklinde çevrilmiştir. Çevirmenin tercihlerinden her iki terimi mutlak eşanlamlı olarak gördüğü sonucuna ulaşmak olasıdır. Fransızca hukuk terimleri sözlüğünde “délit” terimi geniş anlamda “infraction” terimiyle eş anlamlı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan yola çıkarak çevirmenin sürekli aynı terimi tekrarlamamak için çevirisinde aynı anlama gelen başka bir terimi tercih ettiği sonucuna ulaşmak da olasıdır. Fakat bu iki terimin tam olarak eşanlamlı olmadığını unutulmaması gerekir. “Suç işlemek” yapısının “commettre une infraction” olarak çevrilmesinin bağlama daha uygun olacağı düşünülmektedir. 93. Maddedeki “commettre un délit” olarak çevrilmesinin nedenini anlamak güçtür, çünkü söz konusu maddede suçun niteliğine ilişkin bir ayrıntı verilmemiştir.

5.2. Fransa Anayasası’ndan Örnekler ve Türkçe Çevirileri

Fransızcada suç anlamına gelen terimlerin Türkçeye nasıl çevrildiklerini ve çevirmen kararlarını tartışmak için Fransa Anayasası’nda suç anlamına gelen terimler taranmış, metinde kaç kez kullanıldıkları tespit edilmiştir.

Bu bölümde Fransa Anayasadan alıntılanan örnekler ve Türkçe çevirileri üzerinde durulacaktır.

1. Article 26 « Aucun membre du Parlement ne peut faire l’objet, en matière criminelle ou correctionnelle, d’une arrestation ou de toute autre mesure privative ou restrictive de liberté qu’avec l’autorisation du Bureau de l’assemblée dont il fait partie. Cette autorisation n’est pas requise en cas de **crime** ou **délit flagrant** ou de condamnation définitive. »

Madde 26 “Parlamentonun hiçbir üyesi, suç ve kabahatlerinden dolayı, ait olduğu Meclisin izni olmaksızın, tutuklanamaz, hürriyetini kaldırıcı veya sınırlandırıcı tedbirlere tabi tutulamaz. Ancak **ağır cezalı suç** veya **suçüstü hali** yahut kesin mahkûmiyet durumlarında bu izin gerekli değildir.”

2. Article 34 – « la détermination des **crimes** et **délits** ainsi que les peines qui leur sont applicables ; la procédure pénale ; l’amnistie ; la création de nouveaux ordres de juridiction et le statut des magistrats ; (...). »

Madde 34 – “**Cürüm** ve **suçların** tayini ve bunlara uygulanacak cezalar, ceza usulü, af, yeni yargı düzeninin ihdası ve yargı üyelerinin statüsü; (...).”

3. Article 68-1 « Les membres du Gouvernement sont pénalement responsables des actes accomplis dans l’exercice de leurs fonctions et qualifiés **crimes** ou **délits** au moment où ils ont été commis. »

Madde 68-1. “Hükümet üyeleri, görevlerini icra ederlerken eylemlerinden ve işledikleri anda **suç** ve **kabahat** niteliğindeki eylemlerinden dolayı ceza bakımından sorumludurlar.”

4. Article 68-1 « La Cour de justice de la République est liée par la définition des **crimes** et **délits** ainsi que par la détermination des peines telles qu’elles résultent de la loi. »

Madde 68-1 “Devlet Adalet Divanı, **suç** ve **kabahatlerin** tanımlanması ve aynı şekilde cezaların tespitinde yasadan çıkan sonuçlarla bağlıdır.”

5. Article 68-2 « Toute personne qui se prétend lésée par un **crime** ou un **délit** commis par un membre du Gouvernement dans l’exercice de ses fonctions peut porter plainte auprès d’une commission des requêtes. »

Madde 68-2. “Hükümet üyelerinden birisinin, görevlerini yaparken işledikleri **suç** ya da **kabahatten** dolayı zarar gördüğünü ileri süren herkes şikâyetini dilekçe ile komisyona iletebilir.”

Bu örneklerden ortaya çıkan sonuç tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6 Fransa Anayasasında Kullanılan Suçla İlgili Terimler ve Türkçe Çevirileri

Infraction (0)	Crime (5 kez)	Délit (5 kez)	Contravention (0)
---	Cette autorisation n'est pas requise en cas de crime ou délit flagrant ou de condamnation définitive: Ancak ağır cezalı suç veya suçüstü hali yahut kesin mahkûmiyet durumlarında bu izin gerekli değildir. (m.26)	délit flagrant : suçüstü hali (m.26)	---
	la détermination des crimes et délits : Cürüm ve suçların tayini, (m.34)	délits : suçlar (m.34)	
	Les membres du Gouvernement sont pénalement responsables des actes accomplis dans l'exercice de leurs fonctions et qualifiés crimes ou délits au moment où ils ont été commis. : Hükümet üyeleri, görevlerini icra ederlerken eylemlerinden ve işledikleri anda suç ve kabahat niteliğindeki eylemlerinden dolayı ceza bakımından sorumludurlar. (m.68/1)	délits : kabahat (m.68/1)	
	la définition des crimes et délits: suç ve kabahatlerin tanımlanması (m.68/1)	délits : kabahat (m.68/1)	
	Toute personne qui se prétend lésée par un crime ou un délit commis par un membre du Gouvernement dans l'exercice de ses fonctions: Hükümet üyelerinden birisinin, görevlerini yaparken işledikleri suç ya da kabahatten dolayı zarar gördüğünü ileri süren herkes (m.68/2)	délit : kabahat (m.68/2)	

Tablo 6 incelendiğinde Fransa Anayasası'nda "crime" ve "délit" terimlerinin beşer kez kullanıldığı, "contravention" teriminin ise hiç kullanılmadığı görülmektedir. "Crime" terimi Türkçeye "suç" ve "cürüm" terimleriyle, "délit" terimi ise "suç" ve "kabahat" terimleriyle çevrilmiştir. "Délit" terimi ne Fransızca ne de Türkçe sözlüklerde "kabahat" terimine eşdeğer olarak tanımlanmamıştır. "Kabahat" terimi "contravention" teriminin karşılığıdır. Çevirmen "crime" terimine karşılık olarak birinci örnekte "ağır cezalı suç", ikinci örnekte "cürüm", üçüncü ve diğer örneklerde ise "suç" terimlerini kullanmıştır. Ayrıca ikinci örnekte "délit" terimini "suç" olarak çevirirken, neden diğer örneklerde "kabahat" terimini tercih ettiği anlayılamamıştır. Bu incelemeden çevirmenin terimlere Türkçe karşılık verirken tereddüt ettiği ve terimlerde anlamsal bir bütünlük oluşturulmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Türk ve Fransız hukuk dilinde *suç* anlamında kullanılan terimlerin tanımları ve sözlüklerdeki karşılıklarının incelenmesi sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- *Suç* terimi ve bu terime yakın anlamda kullanılan terimlerin tanımlarına Türk Ceza Kanunu'nda yeterince yer verilmemiştir. Bu terim ilgili kanunda sıklıkla kullanıldığı halde açık bir şekilde tanımlanmamıştır. Fransız Ceza Kanunu'nda ise (Code Pénal Français, Articles 111-1 et 111-2) *suç* (infraction) anlamına gelen terimler (crimes, délits et contraventions) açık bir şekilde belirtilmiş ve önem derecelerine göre sınıflandırılmıştır.

Ayrıca Fransızca hukuk sözlüklerinde de bu terimlerin ayrıntılı bir şekilde tanımlandığı görülmüştür.

- Türkçe alan sözlüklerinde *suç* ve *cürüm* terimleri genellikle eş anlamlı olarak tanımlanmış, bu iki terim *kabahat* teriminden ayrıştırılmıştır. Günümüzde Türk hukuk dilinde *suç* ve *kabahat* terimlerinin kullanımının tercih edildiği, *cürüm* teriminin ise yerini *suç* terimine bıraktığı görülmektedir. Fransızcada *suç* anlamına gelen dört farklı terimin bulunması, Türkçede ise iki terimin olması doğal olarak çeviride terim düzeyinde eşdeğerlik sorununa yol açmaktadır. Terimlerin erek dilde işlevsel eşdeğerini bulmak tamamen çevirmenin sorumluluğundadır.

- İki dilli alan sözlüklerinde bu terimlerin karşılıkları incelendiğinde bir tutarlılığın olmadığı, benzer ve aynı zamanda farklı karşılıkların verildiği görülmüştür. Bu sözlüklerde *suç* terimine karşılık olarak “*délit*, *crime*, *infraction*, *faute*”; *cürüm* terimine karşılık olarak “*crime*, *délit*, *acte delictueux*, *infraction*”; *kabahat* terimine karşılık olarak “*faute*, *contravention*, *délit*” gibi birden fazla karşılık önerilmiştir. Fransızca terimlere karşılık olarak, *infraction* için “suç, kanuna aykırı davranış”; *crime* için “cinayet, cürüm, ağır suç, ağır cezalı suç”; *délit* için “suç, cürüm, geniş anlamda suç, asliye cezalı suç” ve *contravention* terimi için de “yasaya aykırı davranış, ufak suç, kabahat, sulh cezalı suç” karşılıklarının verildiği tespit edilmiştir. Bu karşılıklar incelendiğinde, iki dilli sözlüklerde aynı terimlere benzer ve farklı karşılıklar verildiği ve bu durumun da bu sözlüklere başvurarak çeviri yapacak olan bir çevirmenin işini zorlaştıracağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anayasalardan alıntılanan tümcelerın çevirileri değerlendirildiğinde;

- Türkçeden Fransızcaya yapılan çevirilerde *suç* terimine karşılık olarak çevirmenin metnin genelinde Fransızcada genel anlamda suç için kullanılan “*infraction*” terimini tercih ettiği, aynı zamanda benzer tümcelerde *infraction* ve *délit* terimlerini aynı anlamda kullandığı (*suç işlenmesinin önlenmesi* “*empêcher la commission d’un délit*”; suç işlenmesini önlemek “*en vue de prévenir des infractions*”) görülmüştür.

- Fransızcadan Türkçeye yapılan çevirilerde *crime* terimine karşılık olarak “suç ve cürüm” terimlerinin; *délit* terimine karşılık olarak ise “suç ve kabahat” terimlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ülkelerin hukuk sistemlerinin birbirinden farklı olması hukuk dilinde ve hukuk metinlerinin oluşumunda doğal olarak farklılıklara yol açmaktadır. Bu farklılık hukuk metinleri çevirisinde çevirmenin karşılaştığı sorunlardan biridir. Hukuk dilinde alana özgü terimlerin kullanımı ön plana çıkmaktadır. Türk hukuk dilinde kullanılan terimlerin Fransız hukuk dilinde tam ya da kısmen karşılıkları olabileceği gibi hiç karşılığının olmadığı durumlarla da karşılaşılabilir. Aynı durum Fransızcadan Türkçeye yapılacak çevirilerde de geçerlidir. Araştırma kapsamında *suç* anlamındaki terimlerin erek dilde birebir karşılıklarının olup olmadığı araştırılmış ve olmadığı takdirde nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiği tartışılmıştır. Çeviri metnin erek kültürde işlevini yerine getirebilmesi için işlevsel eşdeğerliğin sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun gerçekleşebilmesi için de çevirmenin öncelikle çeviri sürecinde ihtiyacını belirlemesi ve bu doğrultuda çevrilecek metinle ilgili araştırma sürecini başlatması gerekir. Çevirmen, konuyu daha iyi anlamak ve daha iyi şartlarda çeviri yapabilmek için, öncelikle alanla ilgili kaynakları araştırmalıdır. Daha sonra, terimlerle ilgili sorunları çözümlenebilmek için, alanla ilgili tek dilli ve iki dilli sözlüklere başvurmalıdır. Çevirmen, kullanıldığı bağlama göre, ilgili terimin hangi anlamda kullanıldığını araştırmalıdır. Özellikle bu çalışmada olduğu gibi eşanlamlı gibi görünen terimler konusunda oldukça titiz

davranmalı, hangi terimin hangi bağlamda kullanıldığını araştırmadan çeviri işlemini gerçekleştirmemelidir. Alan sözlüklerinin çevirmenin işini kolaylaştırabileceği gibi, eğer terimler ayrıntılı bir şekilde açıklanmamış ve örneklerle desteklenmemişse, yanlış çevirilerin yapılmasına da yol açabileceği gerçeği unutulmamalıdır.

Bir dilsel gösterge birden fazla kavrama gönderimde bulunduğu çok anlamlılık söz konusudur. Bu araştırma bağlamında ele alınan Fransızcadaki “infraction” terimi genel anlamda suç anlamında kullanılmaktadır ve aynı anda üç farklı sözcüğe de gönderimde bulunmaktadır: “crime”, “délit” ve “contravention”. Yine aynı şekilde Türkçede genel anlamdaki suç terimi de geniş anlamda “cürüm” ve “kabahat” terimlerine gönderimde bulunmaktadır ve dar anlamda “cürüm” terimiyle eşanlamlı olarak kullanılmaktadır. Her iki terim de (*infraction* ve *suç*) çok anlamlı terimlerdir ve çevirmenin bu duruma çok dikkat emesi gerekir. Eşanlamlı gibi görünen, fakat farklı bağlamlarda kullanılan “crime”, “délit” ve “contravention” terimleri Türkçeye çevrilirken oldukça titiz davranılmalıdır. Çünkü bir terimin yerine başka bir terim kullanıldığında kaynak metindeki anlamdan uzaklaşmış olunacak ve çeviri amacına ulaşmamış olacaktır. Yine aynı şekilde Türkçeden Fransızcaya *suç* (cürüm) ve *kabahat* terimleri çevrilirken bağlama uygun terim seçilmeli, erek kültürde anlam kaybına yol açacak bir tutum sergilenmemelidir.

Kaynakça

- Code Pénal Français*. Erişim Adresi: https://www.cjoint.com/doc/18_01/HApmFlvDA1E_codepenal2018.pdf (07.08.2018)
- Constitution Française*. Erişim Adresi: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006071194> (01.04.2019)
- Constitution Turque de 1982*. Erişim Adresi: <http://mjp.univ-perp.fr/constit/tr1982.htm> (01.04.2019)
- Dayınlarlı, K. (1981). *Dictionnaire des Termes Juridiques Français-Turc*, Fransızca-Türkçe Hukuk Terimleri Sözlüğü, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Dayınlarlı, K. (1984). *Dictionnaire des Termes Juridiques Turc-Français*, Türkçe-Fransızca Hukuk Terimleri Sözlüğü, Ankara: Teknik Basım Sanayii Matbaası.
- De Fontette, F. (1998). *Vocabulaire Juridique*, Que sais-je? Paris: PUF.
- Deliktaşlı, N. (2011). Terminologie Juridique Turque et Française et l'Importance de la Terminologie dans la Traduction de Textes Juridiques, 10. *Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu Bildirisi*, 3-5 Kasım 2010, Cilt / Volume 1, s. 434-440, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara: Bizim Büro basımevi.
- Engez, N. *Örneklili Türkçe-Fransızca Hukuk Terimleri Sözlüğü*, Dictionnaire Juridique Turc-Français Exemplifié, Ankara: Kurmay Kitap Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, M. (2016). *Fıkıh ve Hukuk Terimleri*, İstanbul: Ensar Neşriyat, Ticaret A.Ş.
- Ergül, E. (2002). *Fransızca-Türkçe Modern Hukuk Sözlüğü*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ergül, E. (2012). *Modern Fransızca-Türkçe, Türkçe-Fransızca Hukuk Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Fransa Anayasası* (4 Ekim 1958) (Türkçe Çevirisi). Erişim Adresi: <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/07-FRANSA%20169-208.pdf> (01.04.2019)
- Guide de légistique, (2017). *La documentation Française*. Erişim Adresi: <https://www.legifrance.gouv.fr/Droit-francais>, (09.08.2018)
- Guillien, R. et Vincent, J. (Sous la direction de), (2003). *Lexique des Termes Juridiques*, Paris : Edition Dalloz.
- Guinchard, S. Debard, T. (Sous la direction de), (2017). *Lexique des Termes Juridiques 2017-2018*, Paris : Editions Dalloz.

- Honova, Z. (2016). L'équivalence fonctionnelle – une stratégie pour la traduction juridique ? Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/310659709_L'equivalence_fonctionnelle_-_une_strategie_pour_la_traduction_juridique
- Jakimovska, S. (2012). La terminologie et les relations sémantiques dans la langue du droit. *Les études françaises aujourd'hui*, 325-337.
Erişim Adresi: <http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/5631>
- Kabahatler Kanunu*. Erişim Adresi: www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5326.doc
- Kocabay, Y. *Türkçe- Fransızca Büyük Sözlük*, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, Tisa Matbaacılık. Sanayii.
- Rodriguez, B. (2016). La complexité dans la terminologie juridique. Influence dans la tâche du traducteur, *Ideas*, II, 2. Erişim Adresi: <https://p3.usal.edu.ar/index.php/ideas/article/view/3978>
- Saraç, T. (1999). *Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Adam Yayınları.
- Tekin, D.Y. (Derleyen) (2007). *Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü*, Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Tuğlacı, P. (2006). *Büyük Türkçe Fransızca Sözlük*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
Türk Ceza Kanunu (Mülga).
Erişim Adresi: <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm>, (01.04.2019)
- Türk Ceza Kanunu*.
Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>, (07.08.2018)
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, Büyük Türkçe Sözlük.
Erişim Adresi: <http://www.tdk.gov.tr>, (01.07.2018)
- Türk Hukuk Lügati*, (1991). Ankara, Türk Hukuk Kurumu, Başbakanlık Basımevi, Erişim Adresi: <https://bozbel.files.wordpress.com/2013/01/tc3bcrk-hukuk-lc3bcgatc4b1.pdf>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*.
Erişim Adresi: https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf (01.04.2019)
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Yalt, A.R. (1990). *Fransızca Türkçe Büyük Sözlük*, İstanbul: Serhat Kitap Yayın Dağıtım.